

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารนิเทศ และการนำสารนิเทศ ไปใช้ในการปฏิบัติงานเผยแพร่ ในการป้องกันและควบคุมป้องกันโรคเอดส์ของเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข โดยศึกษาถึงการใช้แหล่งสารนิเทศเรื่อง โรคเอดส์ วิธีการเข้าถึงสารนิเทศเรื่อง โรคเอดส์ อุปสรรคในการแสวงหาสารนิเทศเรื่อง โรคเอดส์ และรูปแบบการนำสารนิเทศเรื่อง โรคเอดส์ ไปใช้ในการปฏิบัติงานเผยแพร่ ในการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถาม โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม การใช้แหล่งสารนิเทศเรื่อง โรคเอดส์ วิธีการเข้าถึงสารนิเทศเรื่อง โรคเอดส์ อุปสรรคในการแสวงหาสารนิเทศเรื่อง โรคเอดส์ และรูปแบบการนำสารนิเทศเรื่อง โรคเอดส์ ไปใช้ในการปฏิบัติงานเผยแพร่ ในการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์แก่ประชาชน

จากแบบสอบถามที่ส่งไป 324 ชุด ได้รับกลับคืนมาจำนวน 246 ชุดหรือร้อยละ 75.92 ในจำนวนนี้เป็นเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข ที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าฝ่าย 120 คน คิดเป็นร้อยละ 48.78 และเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงาน 123 ชุด คิดเป็นร้อยละ 50.00 มีผู้ไม่ระบุตำแหน่ง 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.22 ในการนำเสนอผลการวิจัย แบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ส่วนคือ สรุปผลการวิจัยการอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขตอบแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 243 คน เป็นเจ้าหน้าที่ระดับบริหาร 120 คน ระดับปฏิบัติงาน 123 คน หน่วยงานที่ตอบแบบสอบถามมากที่สุดคือฝ่ายพัฒนาบุคลากรและการสาธารณสุขมูลฐาน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (ร้อยละ 53.50) รองลงมาคือ ฝ่ายเวชกรรมสังคม โรงพยาบาลจังหวัด (ร้อยละ 40.33)
เมื่อจำแนกตามระดับการจำแนกตำแหน่งปรากฏว่าข้าราชการระดับ 5 ตอบแบบสอบถามมากที่สุด(ร้อยละ 35.39) รองลงมาคือข้าราชการระดับ 7 (ร้อยละ 30.05) และ

เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขระดับ 8 ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุด (ร้อยละ 2.06)

เมื่อจำแนกตามกลุ่ม ในระดับบริหาร เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับ 7 เป็นผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด (ร้อยละ 59.16) รองลงมาคือเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับ 6 (ร้อยละ 32.50) และเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับ 5 ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุด (ร้อยละ 2.50)

ในระดับปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับ 5 เป็นผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด (ร้อยละ 67.48) รองลงมาคือเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับ 4 (ร้อยละ 10.28) และเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับ 6 ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุด (ร้อยละ 2.88)

เมื่อจำแนกตามอายุปรากฏว่าผู้บริหารที่มีอายุ 41 ปี ขึ้นไปมีมากที่สุด (ร้อยละ 70.00) รองลงมาคืออายุระหว่าง 36-40 ปี (ร้อยละ 17.50) และเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับปฏิบัติงานมีอายุ 31-35 ปีขึ้นไปมีมากที่สุด (ร้อยละ 39.30) รองลงมาคืออายุ 41 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 22.76)

เกี่ยวกับประสบการณ์ในการทำงานพบว่า เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขมีประสบการณ์ในการทำงาน ตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไปมากที่สุด (ร้อยละ 30.05) รองลงมาคือ 6-10 ปี (ร้อยละ 21.39) เมื่อจำแนกตามกลุ่มปรากฏว่า ผู้บริหารมีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไปมากที่สุด (ร้อยละ 46.68) รองลงมาคือ 16-20 ปี (ร้อยละ 28.33) ในกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน พบว่ามีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 6-10 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 34.14) รองลงมาคือ 11-15 ปี (ร้อยละ 24.39)

2. การใช้แหล่งสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ของเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข

แหล่งการห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศ

เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขทั้งในระดับบริหารและระดับปฏิบัติงาน ใช้ห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศในหน่วยงานของตนมากที่สุด (ร้อยละ 86.42) และใช้ห้องสมุดโรงเรียนน้อยที่สุด (ร้อยละ 1.65) อัตราการใช้ห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศของเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า ไม่แน่นอนแล้วแต่สถานการณ์มากที่สุด (ร้อยละ 71.60) รองลงมาคือใช้ 1 ครั้ง ใน 1 สัปดาห์ (ร้อยละ 11.53) และตอบว่าไม่เคยใช้เลยน้อยที่สุด (ร้อยละ 0.82)

สำหรับเวลาที่ใช้พบว่า เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขใช้ห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศใน

เวลาพักกลางวันมากที่สุด (ร้อยละ 71.60) รองลงมาคือ (ร้อยละ 1.65) เมื่อมีเวลาว่างจากการทำงาน (ร้อยละ 56.37) และใช้น้อยที่สุดคือในระหว่างการประชุม เมื่อจำแนกตามกลุ่มพบว่า ในระดับบริหารใช้ห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศในเวลาพักกลางวันมากที่สุด (ร้อยละ 66.66) รองลงมาคือในเวลาปฏิบัติราชการ (ร้อยละ 56.67) และใช้ในเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับปฏิบัติงาน ใช้ในเวลาพักกลางวันมากที่สุดเช่นกัน (ร้อยละ 78.33) ส่วนรองลงมานั้นใช้เมื่อมีเวลาว่างจากการทำงานในราชการ (ร้อยละ 56.04) และใช้ในระหว่างรอการประชุม แยกที่สุด (ร้อยละ 0.82)

ในเรื่องการทราบดีการใช้ห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศพบว่า เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขเคยเรียนวิธีการใช้ห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศมาก่อน (ร้อยละ 53.10) มากที่สุด รองลงมาคือ การสอบถามจากบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ของห้องสมุด (ร้อยละ 53.50) และสอบถามจากเพื่อน หรือผู้ใช้ห้องสมุดคนอื่น ๆ น้อยที่สุดเมื่อจำแนกตามกลุ่มพบว่า (ร้อยละ 15.64) เจ้าหน้าที่ระดับบริหารเคยเรียนวิธีการใช้ห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศมาก่อนมากที่สุด (ร้อยละ 50.83) รองลงมาคือ การสอบถามจากบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ 45.83) และเรียนรู้ด้วยตนเองน้อยที่สุด (ร้อยละ 11.67) ในระดับปฏิบัติงานพบว่า ใช้วิธีสอบถามจากบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่มากที่สุด (ร้อยละ 60.97) รองลงมาคือเคยเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศในห้องเรียนมาก่อน (ร้อยละ 56.91) และสอบถามจากเพื่อน หรือผู้ใช้ห้องสมุดคนอื่น ๆ น้อยที่สุด (ร้อยละ 11.38)

สำหรับการใช้แหล่งสารนิเทศจากห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศพบว่า สารนิเทศภาษาไทย เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข ในระดับบริหารและปฏิบัติงานมีการใช้ในระดัปลานกลางจากทุกประเภทโดยใช้นั่งสี่พิมพ์ วารสาร จุลสาร เอกสารทางวิชาการ มากกว่าแหล่งอื่น ๆ และมีการให้ หนังสืออรรถรชนี บรรณานุกรมท้ายเล่ม และฐานข้อมูลน้อยที่สุด

ในแหล่งภาษาอังกฤษมีการใช้ในระดัปลานกลางจาก 2 ประเภทคือ จุลสาร (ค่าเฉลี่ย 1.58) เอกสารทางวิชาการ (ค่าเฉลี่ย 1.56) นอกจากนั้นแล้วใช้ในระดับน้อย เมื่อจำแนกตามกลุ่มพบว่า เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับบริหารใช้เอกสารทางวิชาการภาษาอังกฤษ ในระดัปลานกลาง (ค่าเฉลี่ย 1.50) นอกจากนั้นแล้วใช้ในระดับน้อย ในระดับปฏิบัติงานพบว่า ประเภทของสารนิเทศจากห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศที่มีการใช้ในระดัปลานกลางคือ จุลสาร (ค่าเฉลี่ย 1.65) เอกสารทางวิชาการ (ค่าเฉลี่ย 1.51) นอกจากนั้นแล้วใช้ในระดับน้อยโดยใช้นิตรตรรชนีวารสารน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.32)

ในแหล่งที่ไม่แยกภาษาไทยและภาษาอังกฤษเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขทั้ง 2 ระดับมีการใช้ในระดับปานกลางทุกประเภทโดยใช้เทปโทรทัศน์ และเทปเสียงมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.88 และ 1.86 ตามลำดับ) และใช้ฐานข้อมูล และไมโครฟิล์มน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.62 และ 1.54 ตามลำดับ)

ในแหล่งจากตัวบุคคล และแหล่งจากสื่อมวลชน

พบว่าเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับบริหารและระดับปฏิบัติงานใช้แหล่งสารนิเทศจากตัวบุคคล และแหล่งจากสื่อมวลชนในระดับปานกลางในทุกเรื่อง โดยในแหล่งจากตัวบุคคล เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขใช้การประชุมทางวิชาการมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 2.00) รองลงมาคือ การฝึกอบรม (ค่าเฉลี่ย 1.92) และใช้การสอบถามจากศูนย์ให้คำปรึกษาเรื่องโรคเอดส์ทางโทรศัพท์น้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.41) ในแหล่งจากสื่อมวลชนเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขใช้หนังสือพิมพ์มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 2.31) โทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย 2.15) และวิทยุ (ค่าเฉลี่ย 1.76) ตามลำดับ

3. วิธีการเข้าถึงสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ของเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข

ในแหล่งจากห้องสมุด

เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขใช้รายการหนังสือใหม่มากที่สุด (ร้อยละ 56.38) รองลงมาคือใช้เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม (ร้อยละ 42.37) และใช้ฐานข้อมูลน้อยที่สุด (ร้อยละ 16.46) เมื่อจำแนกตามกลุ่มในระดับบริหารใช้รายการหนังสือใหม่มากที่สุด (ร้อยละ 50.00) รองลงมาคือใช้เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม (ร้อยละ 38.33) ใช้ฐานข้อมูลน้อยที่สุด (ร้อยละ 17.50)

ในระดับปฏิบัติงานใช้รายการหนังสือใหม่มากที่สุด (ร้อยละ 62.60) รองลงมาคือการใช้เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม (ร้อยละ 46.34) และใช้ฐานข้อมูลน้อยที่สุด (ร้อยละ 15.44)

ในแหล่งจากตัวบุคคล

เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข เข้าถึงสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ จากการประชุมทาง

วิชาการมากที่สุด (ร้อยละ 84.77) คือการสอบถามจากเพื่อนร่วมงาน (ร้อยละ 83.13) วิธีการที่ใช้น้อยที่สุดคือ การสอบถามจากศูนย์ให้คำปรึกษาเรื่องโรคเอดส์ทางโทรศัพท์ (ร้อยละ 20.57)

เมื่อจำแนกตามกลุ่มพบว่าในระดับบริหารเข้าถึงสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์จากการประชุมทางวิชาการมากที่สุด (ร้อยละ 85.83) รองลงมาคือ การเข้าร่วมฝึกอบรม (ร้อยละ 85.88) วิธีการที่ใช้น้อยที่สุดคือ การสอบถามจากศูนย์ให้คำปรึกษาเรื่องโรคเอดส์ทางโทรศัพท์ (ร้อยละ 20.00)

ในระดับปฏิบัติงานเข้าถึงสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์จากเพื่อนร่วมงานมากที่สุด (ร้อยละ 88.17) รองลงมาคือ ในระดับปฏิบัติงานเข้าถึงสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์จากเพื่อนร่วมงานมากที่สุด (ร้อยละ 86.17) รองลงมาคือ (ร้อยละ 79.68) และใช้การสอนตามจากศูนย์ให้คำปรึกษาเรื่องโรคเอดส์ทางโทรศัพท์ที่น้อยที่สุด (ร้อยละ 79.68)

แหล่งจากสื่อมวลชน

เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขเข้าถึงแหล่งสารนิเทศ จากการอ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุด (ร้อยละ 90.12) รองลงมาคือ การดูรายการโทรทัศน์ (ร้อยละ 89.71) และการฟังวิทยุ (ร้อยละ 81.89) ตามลำดับ

เมื่อจำแนกตามกลุ่มพบว่า ในระดับบริหารเข้าถึงสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์จากการอ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุด (ร้อยละ 87.50) รองลงมาคือ ดูรายการโทรทัศน์ (ร้อยละ 86.67) และฟังวิทยุ (ร้อยละ 81.67)

ในระดับปฏิบัติงานเข้าถึงสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์จากการอ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุด (ร้อยละ 92.66) รองลงมาคือ ดูรายการโทรทัศน์ (ร้อยละ 91.87) และฟังวิทยุ (ร้อยละ 82.12) ตามลำดับ

4. อุปสรรคในการแสวงหาสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ของเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข

ใบแหล่งจากห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศ

อุปสรรคที่พบบมากที่สุดคือ สารนิเทศเรื่องโรคเอดส์อยู่กระจัดกระจายยากแก่การค้นหา (ร้อยละ 57.20) รองลงมาคือ คำตอบที่ได้ล่าช้าไม่ทันสมัย (ร้อยละ 56.38) และเวลาเปิดบริการของห้องสมุดไม่เหมาะสมน้อยที่สุด (ร้อยละ 6.17)

เมื่อจำแนกตามกลุ่มพบว่า ในระดับบริหารอุปสรรคที่พบบมากที่สุดคือ คำตอบที่ได้ล่าช้าไม่ทันสมัย (ร้อยละ 50.83) รองลงมาสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์อยู่กระจัดกระจายยากแก่การค้นหา (ร้อยละ 46.67) และตอบว่าเวลาเปิดบริการของห้องสมุดไม่เหมาะสมน้อยที่สุด (ร้อยละ 4.88)

ในระดับปฏิบัติงานตอบว่าสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ อยู่กระจัดกระจายยากแก่การค้นหา มากที่สุด (ร้อยละ 67.47) รองลงมาคือคำตอบที่ได้ล่าช้าไม่ทันสมัย (ร้อยละ 61.79) และตอบไม่ทราบแหล่งสารนิเทศน้อยที่สุด (ร้อยละ 4.81)

ใบแหล่งจากตัวบุคคล

อุปสรรคที่พบบมากที่สุดคือ ไม่มีโปรแกรมการฝึกอบรมเรื่องโรคเอดส์ในหน่วยงาน (ร้อยละ 39.94) รองลงมาคือ ไม่มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (ร้อยละ 20.58) และตอบว่าผู้ร่วมงาน ไม่มีความรู้เรื่องโรคเอดส์ดีพอ (ร้อยละ 17.70) น้อยที่สุด

เมื่อจำแนกตามกลุ่มพบว่า ในระดับบริหารมีอุปสรรคจากการไม่มีโปรแกรมการฝึกอบรมเรื่องโรคเอดส์ในหน่วยงานมากที่สุด (ร้อยละ 37.50) รองลงมาคือขาดแคลนบุคลากรในการทำงานด้านเผยแพร่ป้องกันควบคุมโรคเอดส์ (ร้อยละ 33.33) และตอบว่าไม่มีความรู้เรื่องโรคเอดส์ดีพอน้อยที่สุด (ร้อยละ 12.50)

ในระดับปฏิบัติงานพบว่าการไม่มีโปรแกรมการฝึกอบรมเรื่องโรคเอดส์ในหน่วยงานเป็นอุปสรรคมากที่สุด (ร้อยละ 42.28) รองลงมาคือ ผู้ร่วมงานไม่มีความรู้เรื่องโรคเอดส์ดีพอ (ร้อยละ 22.76) และตอบว่าการขาดแคลนบุคลากรในการทำงานด้านการเผยแพร่ป้องกันและควบคุมโรคเอดส์เป็นอุปสรรคน้อยที่สุด (ร้อยละ 3.25)

ในแหล่งจากสื่อมวลชน

อุปสรรคที่พบบมากที่สุดคือ รายการโทรทัศน์ที่ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์มีน้อย (ร้อยละ 50.62) รองลงมาคือไม่มีเวลาดูโทรทัศน์ (ร้อยละ 48.15) และตอบว่าไม่ทราบเวลาออกอากาศของรายการที่ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์ทางวิทยุน้อยที่สุด (ร้อยละ 10.30)

เมื่อจำแนกตามกลุ่มพบว่า ในระดับบริหารอุปสรรคที่พบบมากที่สุดคือรายการโทรทัศน์ที่ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์มีน้อย (ร้อยละ 50.83) ไม่มีเวลาดูโทรทัศน์ (ร้อยละ 47.50) และตอบว่าไม่ทราบเวลาออกอากาศของรายการที่ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์ทางวิทยุน้อยที่สุด (ร้อยละ 14.17)

ในกลุ่มผู้ปฏิบัติงานพบว่า อุปสรรคที่พบบมากที่สุดคือ รายการโทรทัศน์ที่ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์มีน้อย (ร้อยละ 50.41) รองลงมาคือไม่มีเวลาดูโทรทัศน์ (ร้อยละ 48.80) และตอบว่าไม่ทราบเวลาออกอากาศของรายการที่ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์ทางวิทยุน้อยที่สุด (ร้อยละ 15.44)

5. รูปแบบการนำสารนิเทศเพื่อโรคเอดส์ไปใช้ในการปฏิบัติงาน

เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขนำสารนิเทศที่ได้รับมาใช้ในการปฏิบัติงานเผยแพร่ควบคุมป้องกันโรคเอดส์ทุกรูปแบบในระดับปานกลาง ยกเว้นการจัดทำโฆษณาทางรายการวิทยุ (ร้อยละ 1.94) และการกระจายเสียงตามหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 1.78) เมื่อจำแนกตามกลุ่มพบว่า ในระดับบริหารมีการใช้สารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ในการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง ยกเว้นใช้การกระจายเสียงตามหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 1.75) และการจัดทำโฆษณาทางรายการวิทยุ (ค่าเฉลี่ย 1.91) ในระดับน้อย

ในระดับปฏิบัติงานใช้สารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ในการปฏิบัติงานในระดับปานกลางในทุกรูปแบบยกเว้น การกระจายเสียงตามหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 1.75) และการจัดทำโฆษณาทางรายการวิทยุ (ค่าเฉลี่ย 1.91) มีการใช้ในระดับน้อย

อภิปรายผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เกี่ยวกับอายุและระยะเวลาในการทำงาน แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขมีอายุสูงสุดคือ 41 ปีขึ้นไป และมีประสบการณ์ในการทำงานอยู่ในระหว่าง 21 ปีขึ้นไปมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าอัตราการเปลี่ยนงาน หรือการหา

งานใหม่ของเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับบริหาร และระดับปฏิบัติงานที่ผ่านมามีน้อยมาก รวมทั้งเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขที่เป็นแพทย์มีความมั่นคงและพอใจในอาชีพ จึงไม่ได้เปลี่ยนงานหรือหางานใหม่ทำ แต่ปัญหาที่ประสบจากการที่เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข มีอายุและประสบการณ์ในการทำงานเป็นเวลายาวนานถึง 21 ปีขึ้นไป นั้นทำให้เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขต้องแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากความรู้ทางการแพทย์เดิม เพราะว่าโรคเอดส์เป็นโรคใหม่ที่ร้ายแรงเริ่มเข้ามาในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขทั้งสองระดับจึงต้องศึกษาเพิ่มเติมให้มากที่สุด เพื่อความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์โดยตรงจากการฝึกอบรม การสัมมนา การเข้าร่วมประชุมทางวิชาการ และจากทางอ้อมคือศึกษาจากสารนิเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องโรคเอดส์ด้วยตนเอง โดยเฉพาะแหล่งจากห้องสมุดคือศูนย์สารนิเทศในหน่วยงานของตน

2. การใช้แหล่งสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ของเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข
ในเรื่องการใช้แหล่งสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ของเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข
ได้แบ่งออกเป็น 3 แหล่งคือ แหล่งจากห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศ แหล่งจากตัวบุคคล และแหล่งจาก สื่อมวลชน

1. แหล่งทรัพยากรจากห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศ ได้แบ่งเป็น 3 แหล่งดังนี้
 - 1.1 แหล่งทรัพยากรจากห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศที่เป็นภาษาไทย
 - 1.2 แหล่งทรัพยากรจากห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศที่เป็นภาษาอังกฤษ
 - 1.3 แหล่งทรัพยากรจากห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศที่ไม่แยกภาษา

ในแหล่งจากห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษประกอบด้วย หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารทางวิชาการ หนังสืออ้างอิง หนังสือสารสังเขป หนังสือตรรชนี บัตรตรรชนี บรรณานุกรมท้ายเล่ม จุลสาร

แหล่งที่ไม่แยกภาษา คือทรัพยากรห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศดังต่อไปนี้คือ กฤตภาค สไลด์ ไมโครฟิล์ม เทปเสียง และเทปโทรทัศน์

ผลการวิจัยในเรื่องการใช้แหล่งทรัพยากรจากห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศของเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขทั้งในระดับบริหารและในระดับปฏิบัติงานพบว่า เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขทั้ง 2 ระดับ ใช้ห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศในหน่วยงานของตนมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าในปัจจุบันกระทรวงสาธารณสุข ได้เห็นความสำคัญของห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศจึงได้จัดให้มีห้องสมุดหรือศูนย์

สารนิเทศในหน่วยงานของกระทรวงเพื่อใช้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า ความรู้ของเจ้าหน้าที่ทุกระดับ ในหน่วยงานต่าง ๆ ของกระทรวงสาธารณสุข และสาเหตุที่เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขทั้ง 2 ระดับ ใช้แหล่งสารนิเทศจากห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศในหน่วยงานของตนมากกว่าห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศจากแหล่งอื่น ๆ เพราะเนื่องจากปฏิบัติหน้าที่แพทย์และบริการทางการแพทย์เป็นส่วนใหญ่ ทำให้มีเวลาจำกัด จึงพบว่าเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขทั้ง 2 ระดับใช้ห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศในเวลาพักกลางวันเป็นส่วนใหญ่ เพราะเป็นเวลาที่สะดวก และมีเวลาพอที่จะศึกษาค้นคว้าสารนิเทศเพิ่มเติมได้

เมื่อแยกศึกษาการใช้แหล่งสารนิเทศจากห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศของเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข ในระดับบริหารและในระดับปฏิบัติงาน

ในระดับบริหาร

1. แหล่งจากห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศที่เป็นภาษาไทย

ผลการวิจัยพบว่าเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับบริหารใช้แหล่งสารนิเทศจากห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศ ที่เป็นภาษาไทยในระดับปานกลาง โดยมีการใช้จุลสาร และหนังสือพิมพ์มากที่สุด เนื่องมาจากจุลสารเป็นเอกสารเฉพาะเรื่องที่มีขนาดสั้น มีเนื้อหารวมทั้งมีภาพประกอบที่ดึงดูดใจ โดยที่กระทรวงสาธารณสุขนำเสนอเรื่องราวทางการแพทย์ที่ทันต่อเหตุการณ์ ให้ติดตามอยู่ตลอดเวลา สำหรับหนังสือพิมพ์ เป็นแหล่งสารนิเทศที่เข้าถึงได้ง่าย ราคาถูก มีเนื้อหาที่ทันสมัย จึงทำให้มีการใช้มากกว่าในแหล่งอื่น ๆ

สำหรับวารสารนั้นมีการใช้มากเป็นลำดับสาม เนื่องจากวารสารเป็นสิ่งพิมพ์ที่เสนอสารนิเทศเรื่อง โรคเอดส์ได้อย่างรวดเร็วในกรณีที่มีงานวิจัย หรือการค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง โรคเอดส์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวารสารทางการแพทย์ต่าง ๆ

2. แหล่งจากห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศที่เป็นภาษาอังกฤษ

ผลการวิจัยพบว่าเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับบริหารใช้แหล่งจากห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศที่เป็นภาษาอังกฤษในระดับปานกลางจากแหล่งสารนิเทศ 2 ประเภทคือ หนังสือพิมพ์ และเอกสารทางวิชาการ นอกจากนั้นแล้วใช้ในระดับต่ำ การที่เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขใช้หนังสือพิมพ์เพราะเป็นแหล่งที่เข้าถึงได้ง่าย ราคาถูก สามารถเลือกอ่านเฉพาะเรื่องที่สนใจโดยใช้

เวลาไม่มากและใช้เอกสารทางวิชาการภาษาอังกฤษมากเป็นลำดับรองลงมา เพราะได้รับประสบการณ์จากการเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาทำให้ทราบว่าแหล่งสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ที่ทันสมัย มีคุณค่าเชื่อถืออยู่ในเอกสารทางวิชาการ

สำหรับวารสารภาษาอังกฤษแม้จะมีการใช้ในระดับต่ำ แต่เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับบริหารยังให้ความสำคัญในการใช้เป็นลำดับสาม เช่นเดียวกับวารสารภาษาไทย เนื่องจากความจำเป็นในการติดตามงานวิจัย และเรื่องราวใหม่ ๆ เกี่ยวกับโรคเอดส์จากต่างประเทศอยู่

3. แหล่งจากห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศที่ไม่แยกภาษา

ผลการวิจัยพบว่าเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับบริหารใช้แหล่งจากห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศที่ไม่แยกภาษาในระดับปานกลางทุกประเภท โดยใช้เทปโทรทัศน์มากเป็นอันดับแรก และให้เทปเสียงมากเป็นอันดับรองลงมา เนื่องจากเทปโทรทัศน์และเทปเสียงเป็นแหล่งสารนิเทศที่สะดวกในการติดตาม โดยที่เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขสามารถเลือกเรื่องที่สนใจ และใช้เวลาในการติดตามได้ตามความสะดวกเมื่อว่างจากการทำงานอย่างไม่มีข้อจำกัด

ในระดับปฏิบัติงาน

1. แหล่งจากห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศที่เป็นภาษาไทย

ผลการวิจัยพบว่าเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับปฏิบัติงานใช้แหล่งจากห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศที่เป็นภาษาไทยในระดับปานกลาง โดยมีการใช้หนังสือพิมพ์และวารสารมากที่สุด เนื่องจากหนังสือพิมพ์ และวารสารเป็นสารนิเทศที่เข้าถึงได้ง่ายมีข้อมูลที่ทันสมัย และราคาถูก มีเนื้อหาที่ทันสมัยกว่าแหล่งสารนิเทศอื่น ๆ

2. แหล่งจากห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศที่เป็นภาษาอังกฤษ

ผลการวิจัยพบว่าเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับปฏิบัติงานใช้แหล่งสารนิเทศจากห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศที่เป็นภาษาอังกฤษในระดับปานกลาง 2 ประเภทคือ จุลสาร และเอกสารทางวิชาการ นอกจากนั้นแล้วใช้ในระดับต่ำ การที่เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขใช้จุลสาร และเอกสารทางวิชาการภาษาอังกฤษมากกว่า สารนิเทศในแหล่งจากห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศประเภทอื่น ๆ เนื่องจากจุลสารเป็นเอกสารที่ทันสมัย และสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ทันที เอกสารทางวิชาการมีมาจากงานวิจัยที่ได้ทดลองปฏิบัติมาแล้วในต่างประเทศ สำหรับสิ่งพิมพ์

อื่น ๆ มีการใช้น้อย เนื่องจากการที่สิ่งพิมพ์เป็นภาษาต่างประเทศทำให้ต้องใช้เวลาในการอ่าน และทำความเข้าใจมาก

สำหรับวารสารฉบับภาษาอังกฤษนั้น เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับปฏิบัติงาน ได้ให้ความสำคัญในลำดับที่สาม เช่นเดียวกับในระดับบริหาร แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับปฏิบัติงาน ใช้วารสารภาษาต่างประเทศ เพื่อการติดตามสถานการณ์เรื่อง โรคเอดส์ เช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับบริหาร

3. แหล่งจากห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศที่ไม่แยกภาษา

ผลการวิจัยพบว่าเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับปฏิบัติงานใช้แหล่งสารนิเทศจากห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศที่ไม่แยกภาษาในระดับปานกลางทุกประเภทโดยใช้เทปโทรทัศน์มากเป็นอันดับแรก และใช้เทปเสียงมากเป็นอันดับรองลงมา เช่นเดียวกับในระดับปฏิบัติงาน เนื่องจากเทปโทรทัศน์ และเทปเสียงเป็นแหล่งสารนิเทศที่สะดวกในการติดตาม โดยที่เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขสามารถเลือกเรื่องที่สนใจ และใช้เวลาในการติดตามได้ตามความสะดวก เมื่อย่างจากการทำงานอย่างไม่มีข้อจำกัด

ดังนั้นเมื่อพิจารณาจากสมมุติฐานที่ว่า เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับปฏิบัติงาน ใช้แหล่งสารนิเทศเรื่อง โรคเอดส์จากวารสาร หรือสิ่งพิมพ์ที่เป็นภาษาไทย ในขณะที่เจ้าหน้าที่ในระดับบริหารใช้แหล่งสารนิเทศเรื่อง โรคเอดส์จากวารสารหรือสิ่งพิมพ์ที่เป็นภาษาต่างประเทศ จึงไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่วางไว้ เนื่องจากทั้งเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับบริหาร และในระดับปฏิบัติงานมีการใช้วารสาร และสิ่งพิมพ์ในแหล่งสารนิเทศจากห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศ ทั้งที่เป็นภาษาอังกฤษและภาษาไทย

และเมื่อเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารนิเทศที่เป็นภาษาไทยของเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับบริหารและระดับปฏิบัติงาน พบว่าเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับปฏิบัติงานใช้วารสารภาษาไทย หนังสือภาษาไทย หนังสือพิมพ์ภาษาไทย รายงานการวิจัยภาษาไทย มากกว่าในระดับบริหาร โดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$) เพราะเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับปฏิบัติงานสามารถทำความเข้าใจ และใช้เวลาในการอ่านสารนิเทศที่เป็นภาษาไทยได้เร็วกว่าภาษาอังกฤษ ตลอดจนความต้องการในการติดตามงานวิจัยเรื่อง โรคเอดส์ในประเทศไทย เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานทางด้านการเผยแพร่ควบคุม และป้องกันโรคเอดส์

สำหรับการเปรียบเทียบการใช้ทรัพยากรในแหล่งจากห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศที่เป็น

ภาษาอังกฤษ และในแหล่งที่ไม่แยกภาษานั้น อัตราการใช้สารนิเทศของเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข ทั้ง 2 ระดับ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่พบว่าค่าเฉลี่ยในการใช้ทรัพยากรจากห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศที่เป็นภาษาอังกฤษของเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับบริหารสูงกว่าระดับปฏิบัติงานเป็นเพราะว่าเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับบริหารเป็นแพทย์มีความจำเป็นต้องใช้แหล่งสารนิเทศที่เป็นภาษาอังกฤษเพื่อใช้ติดตามสถานการณ์เรื่องโรคเอดส์ หรือเพื่อใช้สำหรับปฏิบัติงานเผยแพร่ความรู้และป้องกันโรคเอดส์

การใช้แหล่งสารนิเทศในแหล่งจากตัวบุคคล

เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขทั้ง 2 ระดับใช้แหล่งสารนิเทศจากตัวบุคคลโดยการเข้าร่วมประชุมทางวิชาการมากที่สุด เพราะเป็นแหล่งที่น่าเชื่อถือ เนื่องจากการประชุมทางวิชาการทำให้ได้รับสารนิเทศใหม่ ๆ ที่ทันสมัยจากวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการ นักวิจัย ผู้ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับโรคเอดส์ทั้งจากเมืองไทยและต่างประเทศ จึงทำให้เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขทั้ง 2 ระดับ ใช้การเข้าร่วมประชุมทางวิชาการมากที่สุด สำหรับประเภทของสารนิเทศที่ใช้เข้าถึงสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์รองลงมาคือเพื่อนร่วมงาน เพราะเป็นการติดต่อสื่อสารที่สะดวก บางครั้งเมื่อสอบถามจากเพื่อนร่วมงานที่เป็นแพทย์ ทำให้ได้รับสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ได้อย่างสะดวกรวดเร็วก่อนใช้แหล่งสารนิเทศที่น่าเชื่อถือ และเป็นทางการ

เมื่อแยกตามกลุ่มพบว่าในระดับบริหารใช้สารนิเทศจากการประชุมทางวิชาการมากที่สุด รองลงมาคือการฝึกอบรมเป็นเพราะว่าเนื่องจากโรคเอดส์เป็นโรคใหม่ที่เพิ่งมีการระบาดอย่างรุนแรง บุคลากรทางการแพทย์ที่มีความชำนาญในเรื่องโรคเอดส์มีน้อย จึงทำให้กระทรวงสาธารณสุขจำเป็นต้องจัดการประชุมทางวิชาการ และการฝึกอบรมเรื่องโรคเอดส์ขึ้นในส่วนกลาง เจ้าหน้าที่ในระดับบริหารที่เป็นแพทย์ต้องเข้าร่วมประชุม และฝึกอบรมจึงได้รับสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ จากการประชุมทางวิชาการ และการฝึกอบรม เจ้าหน้าที่ในระดับบริหาร ใช้วิธีสอบถามจากศูนย์ให้คำปรึกษาเรื่องโรคเอดส์ทางโทรศัพท์น้อยที่สุด เนื่องจากเจ้าหน้าที่ในระดับบริหารเป็นแพทย์ และคิดว่ามีความรู้เรื่องโรคเอดส์ดีพอ จึงไม่มีความจำเป็นต้องปรึกษากับศูนย์ให้คำปรึกษาเรื่องโรคเอดส์ทางโทรศัพท์ สำหรับเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับปฏิบัติงานใช้แหล่งสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์โดยการแสวงหาจากเพื่อนร่วมงานมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Salasin และ Cedar

(1979) ประชาชนมีพฤติกรรมการแสวงหาสารนิเทศจากเพื่อนร่วมงานมากที่สุด เพราะเป็นแหล่งที่เข้าถึงได้ง่าย บางครั้งเพื่อนร่วมงานเป็นแพทย์ทำให้เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับปฏิบัติงานสามารถสอบถามสารนิเทศในขณะที่ปฏิบัติงานได้ สำหรับการสอบถามจากศูนย์ให้คำปรึกษาเรื่องโรคเอดส์ทางโทรศัพท์ในกลุ่มระดับปฏิบัติงานใช้น้อยที่สุดเนื่องจากเจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติงานใช้การสอบถามจากเพื่อนร่วมงานแทนการสอบถามจากศูนย์ให้คำปรึกษาเรื่องโรคเอดส์ ซึ่งต้องสอบถามมายังส่วนกลาง ประกอบกับเป็นวิธีการการติดต่อไม่สะดวกจึงทำให้เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขแสวงหาแหล่งสารนิเทศจากเพื่อนร่วมงานมากกว่า

แหล่งจากสื่อมวลชน

พบว่าหนังสือพิมพ์เป็นแหล่งที่ใช้ในการแสวงหาสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์จากสื่อมวลชนของเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขทั้ง 2 ระดับ ทั้งนี้เนื่องมาจากหนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่ใช้ได้ง่าย ราคาถูก และแต่ละห้องสมุดในหน่วยงานมีหนังสือพิมพ์บริการหลายฉบับ นอกจากนี้เรื่องเอดส์เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของประชาชนทั่วไปหนังสือพิมพ์เสนอข่าวเรื่องโรคเอดส์อยู่เสมอทำให้ผู้อ่านได้รับสารนิเทศที่ทันสมัย

3. วิธีการเข้าถึงสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ของเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข

วิธีการเข้าถึงสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ของเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข แบ่งออกเป็น 3 แหล่งด้วยกันคือ แหล่งจากห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศ แหล่งจากตัวบุคคลและแหล่งจากสื่อมวลชน

แหล่งจากห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศ

วิธีการที่เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับบริหารและระดับปฏิบัติงานเข้าถึงสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์มากที่สุด คือรายการหนังสือใหม่ทั้งนี้ เนื่องจากรายการหนังสือใหม่เป็นสิ่งที่แจ้งให้เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขได้ทราบเมื่อมีสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ใหม่ ๆ ที่เข้ามาในห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศ เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขสามารถทราบว่ามีสารนิเทศเรื่อง

โรคเอดส์ใหม่ ๆ บริการในห้องสมุดดีกว่า เพราะบางเวลาต้องมีภาระหรือต้องปฏิบัติหน้าที่ทาง การแพทย์ทำให้ ไม่มีเวลามาใช้ห้องสมุด ที่ไม่มีรายการหนังสือใหม่ทำให้ไม่ทราบว่ามียุทธการสาร นิเทศใหม่ ๆ เรื่องใดบ้างออกบริการและการที่เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขใช้เอกสารอ้างอิง ทำเล่ม ในลำดับรองลงมา เพราะเอกสารอ้างอิงทำเล่มจะแสดงรายละเอียดของหนังสือและสิ่ง พิมพ์ในกรณีที่มีงานเขียนหรือบทความที่เป็นที่สนใจของเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข ก็สามารถ ติดตามหาต้นฉบับดังกล่าวมาอ่านได้ วิธีการเข้าถึงสารนิเทศเรื่อง โรคเอดส์ที่เจ้าหน้าที่กระทรวง สาธารณสุขใช้น้อยที่สุดคือฐานข้อมูล ทั้งนี้อาจจะเป็นได้ที่ว่าฐานข้อมูลเป็นเรื่องใหม่ในห้องสมุด ที่ เจ้าหน้าที่อาจจะยังไม่รู้จักและไม่เคยใช้ หรือไม่มีห้องสมุดต่าง ๆ เพราะเนื่องจากฐานข้อมูลเป็น วิธีการเข้าถึงสารนิเทศที่ต้องใช้งบประมาณมากในการจัดตั้ง สำหรับกระทรวงสาธารณสุขนั้น มีบริการฐานข้อมูลในหน่วยงาน หรือโรงพยาบาลที่ใหญ่สิ่งทำให้มีการใช้ฐานข้อมูลในปริมาณน้อย

เมื่อจำแนกตามกลุ่มพบว่า เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข ในระดับบริหารและปฏิบัติงาน ใช้วิธีเข้าถึงสารนิเทศเรื่อง โรคเอดส์โดยใช้รายการหนังสือใหม่มากที่สุด ใช้เอกสารอ้างอิงทำ เล่มในระดับรองลงมาและใช้ฐานข้อมูลน้อยที่สุด แสดงให้เห็นว่ารายการหนังสือใหม่และเอกสาร อ้างอิงทำเล่มเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเข้าถึงสารนิเทศเรื่อง โรคเอดส์ของเจ้าหน้าที่กระทรวง สาธารณสุขและสามารถช่วยในการติดตามสถานการณ์ของโรคเอดส์ได้เป็นอย่างดี ส่วนฐานข้อมูล มีปริมาณการใช้โดยเหตุผลเดียวกันกับระดับบริหาร

แหล่งจากตัวบุคคล

วิธีการที่เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขทั้งในระดับบริหารและระดับปฏิบัติงานเข้าถึง สารนิเทศเรื่อง โรคเอดส์ในแหล่งจากตัวบุคคลมากที่สุดคือ การเข้าร่วมประชุมทางวิชาการเพราะ การประชุมทางวิชาการเป็นวิธีการที่ทำให้ทราบเรื่องราวใหม่ ๆ ผลการค้นคว้าวิจัยเรื่อง โรคเอดส์ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศทำให้ทราบถึงสถานการณ์โรคเอดส์ในปัจจุบัน การสอบถามจาก เพื่อนร่วมงานและการฝึกอบรมเป็นการเข้าถึงในระดับรองลงมา การสอบถามจากเพื่อนร่วมงาน เป็นการเข้าถึงสารนิเทศเรื่อง โรคเอดส์จากแหล่ง ใกล้ตัวเพราะเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข บางคนเป็นแพทย์ ซึ่งมีความน่าเชื่อถือในการสอบถามถึงปัญหาเรื่อง โรคเอดส์ส่วนการเข้าร่วม ฝึกอบรมทำให้เพิ่มสามารถความรู้ ทักษะตลอดจนความชำนาญการถ้ามีการปฏิบัติการด้วยในเรื่อง โรคเอดส์มากขึ้น เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขทั้ง 2 ระดับ ใช้วิธีการสอบถามจากศูนย์ให้คำ

ปรึกษาเรื่องโรคเอดส์ทางโทรศัพท์น้อยที่สุด อาจเนื่องมาจากไม่สะดวกในการติดต่อเนื่องจากศูนย์ให้คำปรึกษาเรื่องโรคเอดส์อยู่ในส่วนกลางคือ กรุงเทพมหานครมีหมายเลขโทรศัพท์ในการให้บริการน้อย แต่มีผู้ใช้บริการมากทำให้โทรศัพท์ไม่ว่างยากแก่การติดต่อการสอบถาม รวมทั้งจะต้องเสียค่าใช้จ่ายโทรศัพท์ทางไกลประกอบด้วยจึงทำให้มีการใช้บริการน้อย

เมื่อแยกตามกลุ่มพบว่าเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับบริหารเข้าถึงแหล่งสารนิเทศจากตัวบุคคล โดยการเข้าร่วมประชุมทางวิชาการมากที่สุด ด้วยเหตุผลที่ว่าโรคเอดส์เป็นโรคใหม่ที่กำลังระบาดร้ายแรง วิธีการเพิ่มพูนความรู้เรื่องโรคเอดส์อย่างมีประสิทธิภาพ วิธีการหนึ่งคือ การเข้าร่วมประชุมทางวิชาการ ด้วยเหตุนี้เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข จึงใช้วิธีการนี้ในการเข้าถึงสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์เป็นจำนวนมาก เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับบริหาร ใช้การเข้าร่วมฝึกอบรมในระดับรองลงมา เพื่อเพิ่มทักษะ และความชำนาญในเรื่องโรคเอดส์จากวิทยากร และผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้นผลการวิจัยครั้งนี้จึงตรงกับสมมุติฐานที่ว่า การประชุมและการฝึกอบรมเป็นวิธีการเข้าถึงสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ ของเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับบริหาร สำหรับวิธีการที่เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข ในระดับบริหารใช้น้อยที่สุดในการเข้าถึงแหล่งสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ในแหล่งจากตัวบุคคลคือ การสอบถามจากศูนย์ให้คำปรึกษาเรื่องโรคเอดส์ในกลุ่ม เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับปฏิบัติงานนั้น พบว่าวิธีการเข้าถึงแหล่งสารนิเทศจากตัวบุคคล วิธีที่ใช้เข้าถึงมากที่สุดคือ การสอบถามจากเพื่อนร่วมงาน เนื่องจากเพื่อนร่วมงานเป็นแหล่งใกล้ตัวสะดวกในการติดต่อสอบถาม และเพื่อนร่วมงานบางคนเป็นแพทย์ทำให้มีความน่าเชื่อถือ เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขระดับปฏิบัติงานจึงใช้วิธีนี้มาก สำหรับลำดับรองคือการเข้าร่วมประชุมทางวิชาการ เนื่องจากวิธีการนี้ทำให้ได้รับสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ที่ใหม่ และทันต่อการเปลี่ยนแปลงจากวิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องโรคเอดส์ตลอดจนผู้ที่ได้ทำวิจัยในเรื่องโรคเอดส์ และวิธีการที่ใช้น้อยที่สุดคือ การสอบถามจากศูนย์ให้คำปรึกษาเรื่องโรคเอดส์ทางโทรศัพท์ เนื่องจากความไม่สะดวกในการติดต่อใช้บริการกับศูนย์ให้คำปรึกษา

ดังนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่ตรงกับสมมุติฐานที่ว่า การประชุม และการฝึกอบรมเป็นวิธีการเข้าถึงสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ของเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข ในระดับปฏิบัติงาน ดังเหตุผลที่กล่าวข้างต้น

แหล่งจากสื่อมวลชน

จากการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขทั้งในระดับบริหารและระดับปฏิบัติงาน เข้าถึงแหล่งสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ ในแหล่งจากสื่อมวลชน โดยการอ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุด เนื่องจากหนังสือพิมพ์เป็นสื่อสารนิเทศที่หาอ่านได้ง่าย ใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายกว่าเอกสารทางวิชาการ มีราคาถูกเสนาอเรื่องราวได้รวดเร็วกว่าสื่อสารนิเทศชนิดอื่น ๆ เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข ทั้ง 2 ระดับ ใช้วิธีการเข้าถึงสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์โดยการดูรายการโทรทัศน์ ในระดับรองลงมาเนื่องจากสื่อโทรทัศน์มีทั้งภาพ และเสียง มีเรื่องราวที่ชวนต่อการติดตามน่าสนใจ แต่ใช้วิธีการนั่งวิทยุน้อยที่สุด เนื่องจากเป็นสื่อสารนิเทศที่ฟังได้เพียงอย่างเดียว ไม่มีสิ่งที่ดึงดูดใจที่ดีเท่ากับโทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์

4. อุปสรรคในการแสวงหาสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ของเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข ในเรื่องอุปสรรคในการแสวงหาสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ของเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข ได้แบ่งออกเป็น 3 แหล่งคือ แหล่งจากห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศ แหล่งจากตัวบุคคล และแหล่งจากสื่อมวลชน

ในแหล่งจากห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศ

อุปสรรคในการแสวงหาสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ที่พบมากที่สุดคือ สารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ อยู่กระจัดกระจายยากแก่การค้นหา ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันมีแหล่งต่าง ๆ ที่ผลิตสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ออกมามากมาย ต่างคนต่างผลิตออกมา โดยที่ยังไม่มีการรวบรวมสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ไว้ในที่ใดที่หนึ่ง ทำให้สารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ที่มีอยู่ในปัจจุบันกระจายไปอยู่ในที่ต่าง ๆ กัน เป็นเหตุให้ยากแก่การแสวงหา อุปสรรคในการแสวงหาสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์รองลงมาคือคำตอบที่ได้ล่าช้า ไม่ทันสมัยด้วยเหตุที่ว่าเมื่อสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ดังกล่าวอยู่กระจัดกระจายการแสวงหาความรู้เรื่องโรคเอดส์จึงเป็นไปด้วยความยากลำบาก การติดต่อขยืมจากแหล่งอื่น ๆ ทำให้ล่าช้าไม่ทันต่อความต้องการในการใช้ จึงเป็นสาเหตุให้เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขได้รับคำตอบเรื่องโรคเอดส์ตามที่ตนต้องการล่าช้าไม่ทันต่อความต้องการในการใช้ สำหรับในเรื่องเวลาเปิดบริการ

ของห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศเป็นอุปสรรคในการแสวงหาสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ที่น้อยที่สุด เพราะเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับบริหารและระดับปฏิบัติงาน มักใช้ห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศในเวลาพักกลางวันอยู่แล้ว

เมื่อแยกตามกลุ่มอุปสรรคที่พบมากที่สุดในกลุ่มเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับบริหารคือ คำตอบที่ได้ล่าช้าไม่ทันสมัย เนื่องจากขาดการรวบรวมสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ วิธีการจัดเก็บสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ที่ดี ตลอดจนวิธีการให้บริการสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ อุปสรรคในลำดับรองลงมาคือ สารนิเทศเรื่องโรคเอดส์อยู่กระจัดกระจายยากแก่การค้นหา เนื่องจากหน่วยงานแต่ละแห่ง ได้ผลิตสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์เป็นจำนวนมาก และขาดการทำเครื่องมือช่วยค้นที่ดี

สำหรับอุปสรรคที่พบมากในกลุ่มเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับปฏิบัติงานคือ สารนิเทศเรื่องโรคเอดส์อยู่กระจัดกระจายยากแก่การค้นหา และลำดับรองลงมาคือ คำตอบที่ได้ล่าช้าไม่ทันสมัย ซึ่งตรงตามสมมุติฐานข้อที่ 3 ที่ว่าอุปสรรคที่คาดว่าประสพจากการแสวงหาสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ คือสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์อยู่กระจัดกระจายยากแก่การแสวงหา

ในแหล่งจากตัวบุคคล

อุปสรรคที่เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขพบมากที่สุดคือ การไม่มีโปรแกรมการฝึกอบรมเรื่องโรคเอดส์ในหน่วยงานเป็นเพราะปกติแล้วกระทรวงสาธารณสุขจัดโปรแกรมการอบรมเรื่องโรคเอดส์ในส่วนกลาง โดยให้ผู้แทนของหน่วยงานเข้าร่วมประชุม ประกอบกับการจัดการฝึกอบรมเรื่องโรคเอดส์ในหน่วยงานต้องมีการเตรียมการ รวมทั้งต้องมีแพทย์ผู้ชำนาญการเรื่องโรคเอดส์มาเป็นวิทยากร ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขมีผู้ชำนาญการเรื่องโรคเอดส์น้อย ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการจัดโปรแกรมการฝึกอบรมเรื่องโรคเอดส์ในหน่วยงาน อุปสรรคในระดับรองลงมาคือ ไม่มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เป็นเพราะว่าโรคเอดส์ยังเป็นโรคที่ใหม่อยู่บุคลากรที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้านจึงยังมีน้อย และอุปสรรคที่พบน้อยที่สุดคือ ผู้ร่วมงานไม่มีความรู้เรื่องโรคเอดส์ดีพอเป็นเพราะว่าเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขบางคนเป็นแพทย์ เมื่อมีปัญหาเรื่องโรคเอดส์จึงสามารถสอบถามหาความรู้ในเบื้องต้นได้

เมื่อจำแนกตามกลุ่ม ในระดับบริหารพบว่าการไม่มีโปรแกรมการฝึกอบรมเรื่องโรคเอดส์

ในหน่วยงาน เป็นอุปสรรคมากที่สุดเพราะขาดการเตรียมการ และขาดแคลนวิทยากรที่จะมาบรรยายให้ความรู้ อุปสรรคในลำดับรองลงมาคือ ขาดแคลนบุคลากรในการทำงานด้านเผยแพร่ป้องกันควบคุมโรคเอดส์ เพราะในปัจจุบันนี้หน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการเผยแพร่ ป้องกัน และควบคุมโรคเอดส์ต้องปฏิบัติงานประจำของตนควบคู่ไปด้วย กระทรวงสาธารณสุขยังไม่มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการเผยแพร่ควบคุมป้องกันโรคเอดส์ โดยเฉพาะผู้ที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้าฝ่าย ซึ่งมีเพียงคนเดียวจึงต้องรับผิดชอบงานมากขึ้น จึงคิดว่าการขาดแคลนบุคลากรทางด้านนี้ เป็นอุปสรรคที่สำคัญอย่างหนึ่ง ในแหล่งจากสื่อมวลชน

อุปสรรคที่พบมากที่สุดของเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขทั้ง 2 ระดับ คือ รายการโทรทัศน์ที่ให้ความรู้เรื่อง โรคเอดส์มีน้อย เป็นเพราะว่าการผลิตรายการโทรทัศน์ต้องใช้เงินทุนสูง ตลอดจนถึงต้องมีผู้สนับสนุนทางการเงินที่ดีพอ จึงพบว่าในปัจจุบันนี้รายการโทรทัศน์ที่ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์มีน้อย อุปสรรคในระดับรองลงมาคือ ไม่มีเวลาดูโทรทัศน์ เนื่องจากเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขส่วนหนึ่งเป็นแพทย์ ต้องมีภาระทางการทำงานจึงไม่มีเวลาดูโทรทัศน์ และตอบว่าไม่ทราบเวลาออกอากาศของรายการที่ให้ความรู้เรื่อง โรคเอดส์ทางวิทยุ เป็นอุปสรรคที่น้อยที่สุด เป็นเพราะว่ารายการวิทยุที่หน่วยงานของกระทรวงสาธารณสุข เข้าเวลาออกอากาศจากสถานีวิทยุ นั้นมีเวลาออกอากาศที่แน่นอนทำให้เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขที่ทำงานด้านการเผยแพร่ ป้องกัน และควบคุมโรคเอดส์ทราบเวลาออกอากาศ อุปสรรคที่พบน้อยที่สุดคือ ไม่มีความรู้เรื่อง โรคเอดส์ดีพอ เนื่องจากในกลุ่มผู้บริหารเป็นแพทย์จึงต้องมีความรู้ในเรื่อง โรคเอดส์ปัญหาทางด้านนี้จึงหมดไป

ในระดับปฏิบัติงานอุปสรรคที่พบบ่อยที่สุดคือ การไม่มีโปรแกรมการฝึกอบรมเรื่อง โรคเอดส์ในหน่วยงาน เช่นเดียวกับในระดับบริหาร เนื่องจากปัญหาในการเตรียมการในการจัดโปรแกรมการฝึกอบรม และปัญหาจากการขาดแคลนวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้เรื่อง โรคเอดส์ อุปสรรคในระดับรองลงมาคือ ผู้ร่วมงานไม่มีความรู้เรื่อง โรคเอดส์ดีพอ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติงานส่วนใหญ่ไม่ใช่แพทย์ มีบางส่วนที่เป็นพยาบาล หรือผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยสาธารณสุข ทำให้ไม่มีความรู้เรื่อง โรคเอดส์ดีพอ สำหรับอุปสรรคที่พบน้อยที่สุดคือ การขาดแคลนบุคลากรในการทำงานด้านการเผยแพร่ ป้องกัน และควบคุมโรคเอดส์ เป็นเพราะว่าในกลุ่มระดับปฏิบัติงานมีเจ้าหน้าที่ในการทำงานมากกว่าในระดับบริหาร ซึ่งในระดับบริหารฝ่ายหนึ่งมีหัวหน้างานเพียงคนเดียว จึงพบว่าเกิดการขาดแคลนบุคลากร แต่ในระดับปฏิบัติงานนั้นมีผู้ทำงานมากจึงไม่เกิดปัญหาดังกล่าว

5. รูปแบบการนำเสนอสาระนิเทศเรื่อง โรคเอดส์ไปใช้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

กระทรวงสาธารณสุข

รูปแบบของสารนิเทศที่เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขนำไปใช้ในการปฏิบัติงานเผยแพร่พบว่าส่วนใหญ่มีการใช้ในระดับปานกลาง โดยทำสตรีทเกอร์มากที่สุด เนื่องจากเป็นสื่อที่มีราคาถูก ผลิตได้ง่าย มีสีสันดึงดูดใจ รองลงมาคือทำข่าวสารเรื่อง โรคเอดส์ เนื่องจากข่าวสารเรื่อง โรคเอดส์เป็นสิ่งที่เสนอเรื่องราวเรื่อง โรคเอดส์ในหลายด้าน เช่น สถานการณ์เรื่อง โรคเอดส์ การวิจัย ประชุม อบรม สัมมนา ตลอดจนแนวทางการหลีกเลี่ยง และป้องกันโรค การตอบปัญหา เรื่อง โรคเอดส์ โดยใช้ต้นทุนในการผลิตต่ำแต่มีเนื้อหาสาระมาก สำหรับรูปแบบของสารนิเทศที่มีการใช้ในระดับน้อยเรียงตามลำดับได้แก่ การกระจายเสียงตามหมู่บ้าน การจัดทำโฆษณาทางรายการวิทยุ การจัดทำโฆษณาทางรายการโทรทัศน์ เนื่องจากการขาดแคลนบุคลากรในการทำงาน และขาดผู้สนับสนุนในการผลิตรายการโทรทัศน์

เมื่อแยกตามกลุ่มพบว่าในระดับบริหารใช้ทำสตรีทเกอร์มากที่สุดรองลงมาคือ ทำข่าวสาร เรื่อง โรคเอดส์ และจัดนิทรรศการตามลำดับ และรูปแบบที่ใช้บ่อยที่สุดคือการกระจายเสียงตามหมู่บ้าน และการจัดทำโฆษณาทางรายการโทรทัศน์

ในระดับปฏิบัติงานนั้นรูปแบบที่ใช้ในการเผยแพร่เรื่อง โรคเอดส์คือ ใช้ในการทำแผ่นป้าย โฆษณามากที่สุดเนื่องจากแผ่นป้ายโฆษณาเป็นสื่อที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ครั้งละมาก ๆ มีสีสันสวยงาม ดึงดูดใจ รองลงมาคือการเสนอข่าวทางหนังสือพิมพ์ และการทำข่าวสารเรื่อง โรคเอดส์ และรูปแบบ ที่ใช้น้อยที่สุด คือการกระจายเสียงตามหมู่บ้าน และการจัดทำโฆษณาทางรายการโทรทัศน์

จากผลการวิจัยพบว่า การโฆษณาผ่านสื่อโทรทัศน์นั้น เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขทั้ง 2 ระดับมีการนำเสนอสาระนิเทศเรื่อง โรคเอดส์ที่ได้ไปใช้เผยแพร่ในระดับน้อย เนื่องจากปัญหาทางด้านบุคลากร และการขาดเงินงบประมาณ รวมทั้งผู้สนับสนุนเงินทุนในการจัดทำรายการผ่านสื่อโทรทัศน์

สำหรับการนำเสนอสาระนิเทศเรื่อง โรคเอดส์ที่ได้รับนำมาจัดพิมพ์ข่าวสารความรู้เรื่อง โรคเอดส์ นั้นจากผลการวิจัยพบว่ามีการใช้ในระดับปานกลาง โดยในระดับบริหารใช้มากเป็นอันดับสองรองจาก ใช้ในการจัดทำสตรีทเกอร์ และในระดับปฏิบัติงานใช้เป็นอันดับสองรองจากการทำแผ่นป้ายโฆษณา ดังนั้นผลการวิจัยครั้งนี้จึงสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ว่า การจัดพิมพ์ข่าวสารความรู้เรื่อง โรคเอดส์ และการโฆษณาผ่านสื่อโทรทัศน์เป็นรูปแบบที่เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขใช้ในการเผยแพร่ควบคุม ป้องกันโรคเอดส์แก่ประชาชน โดยใช้ในการโฆษณาผ่านสื่อโทรทัศน์ในระดับน้อย และใช้ในการ จัดพิมพ์ข่าวสารความรู้เรื่อง โรคเอดส์ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อกระทรวงสาธารณสุข

จากผลการวิจัยปรากฏว่าอุปสรรคที่พบบ่อยมากในการแสวงหาสารนิเทศของเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขในระดับบริหารและระดับปฏิบัติงานคือ สารนิเทศเรื่องโรคเอดส์อยู่กระจัดกระจายยากแก่การค้นหาเป็นอันดับแรก เนื่องจากปัญหาในการจัดหา และการบริการสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ ปัญหาที่เกิดจากการจัดหาคือ การที่บรรณารักษ์ไม่ทราบว่า จะจัดหาสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์จากแหล่งไหน เนื่องจากแหล่งผลิตสารนิเทศสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ มีอยู่กระจัดกระจายในที่ต่าง ๆ โดยจัดทำขึ้นเพียงเล็กน้อยภายในหน่วยงาน หรือไม่ได้จัดทำเพื่อการเผยแพร่ในปริมาณมาก เช่น เอกสาร จากงานวิจัยของแพทย์ในโรงพยาบาลต่าง ๆ เอกสารเรื่องโรคเอดส์ที่จัดทำขึ้น เพื่อให้ประกอบการประชุม อบรม สัมมนา ในหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งเอกสารจากการประชุมจากต่างประเทศ ที่ตัวแทนจากประเทศไทยเข้าร่วมประชุม และได้รับกลับมา วารสารทางการแพทย์ที่ผลิตโดยหน่วยงานที่สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ฯลฯ

ปัญหาที่เกิดจากการบริการ เนื่องจากในปัจจุบันนี้ห้องสมุดในหน่วยงานต่าง ๆ ของกระทรวงสาธารณสุขเอง สามารถบริการได้เท่าที่มีเอกสาร การติดต่อขอยืมจากแหล่งอื่นทำได้ช้าไม่ทันการเพราะขาดเครื่องมือการส่งทอดสารนิเทศที่ทันสมัย

ดังนั้นประการแรก กระทรวงสาธารณสุขควรดำเนินนโยบายในการจัดหาสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ที่อยู่กระจัดกระจายในที่ต่าง ๆ เช่น จากเอกสารการประชุม การอบรม สัมมนา รายงานการวิจัย เอกสารการวิจัยเรื่องโรคเอดส์ของเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขที่อยู่ในหน่วยงานต่าง ๆ หรือที่จัดทำโดยหน่วยงานอื่น ๆ นำมาจัดรวมไว้ในที่เดียวกัน โดยมีบุคลากรที่มีความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์ เป็นผู้ดำเนินการในการจัดหา จัดเก็บ และการบริการ เมื่อรวบรวมสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ได้ในปริมาณที่มากพอแล้ว บรรณารักษ์จะเป็นผู้จัดทำคู่มือช่วยค้น และเสนอข่าวสารทันสมัยเรื่องโรคเอดส์ เมื่อมีเอกสาร สิ่งพิมพ์หรือสื่อทัศนวัสดุใหม่ ๆ ออกบริการ รวมทั้งการจัดทำตราชั้น การรวบรวมบรรณานุกรม การจัดทำสาระสังเขป

ขั้นตอนในการดำเนินงานต่อมาคือ การจัดทำฐานข้อมูลเรื่องโรคเอดส์ออกบริการ สำหรับการให้บริการจากฐานข้อมูลนั้น จากผลการวิจัยพบว่าเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขใช้แสวงหาสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ในระดับต่ำ ทั้งที่เป็นแหล่งสารนิเทศที่มีความจำเป็น และสามารถช่วยให้เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขเข้าถึงแหล่งสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ได้อย่างรวดเร็ว ได้รับหัวข้อ

ตรงตามความต้องการ เพื่อเป็นการแก้ปัญหาในเรื่องการแสวงหาสารนิเทศของเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุขจึงควรดำเนินการในการจัดตั้งฐานข้อมูลไม่ว่าจะเป็น CD-ROM หรือการใช้ระบบ ON-LINE ฐานข้อมูลทางการแพทย์จากทั้งในประเทศ และต่างประเทศ โดยจัดสรรงบประมาณ และจัดส่งบุคลากรที่ดำเนินงานทางด้านการจัดตั้งฐานข้อมูลเรื่อง โรคเอดส์ ไปศึกษา อบรม ตูงาน ฝึกการใช้ฐานข้อมูลจากหน่วยงาน หรือห้องสมุดที่มีประสบการณ์ในการจัดบริการ CD-ROM หรือใช้ระบบ ON-LINE มาก่อน

หลังจากการจัดตั้งฐานข้อมูลเรื่อง โรคเอดส์แล้ว กระทรวงสาธารณสุขต้องจัดการทางด้านการประชาสัมพันธ์ออกไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจำเป็นในการใช้สารนิเทศเรื่อง โรคเอดส์ โดยให้ทุกหน่วยงานได้ทราบถึงการจัดบริการฐานข้อมูลเรื่อง โรคเอดส์ว่ามีบริการฐานข้อมูลอะไร จากฐานข้อมูลไหน ตลอดจนขั้นตอน และวิธีการขอใช้บริการ

เพื่อให้เกิดความสะดวกในการบริการสารนิเทศเรื่อง โรคเอดส์ กระทรวงสาธารณสุขควรจัดให้มีเครื่องโทรสาร ไว้ในในทุกหน่วยงานของกระทรวง เมื่อมีผู้ต้องการสารนิเทศเรื่อง โรคเอดส์จากฐานข้อมูล ก็สามารถใช้บริการโทรศัพท์ หรือโทรสาร มายังศูนย์ที่จัดตั้งฐานข้อมูลเรื่อง โรคเอดส์ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานประจำฐานข้อมูลจะดำเนินการในการค้นคืนสารนิเทศเรื่อง โรคเอดส์ตามที่มีผู้ต้องการ และจัดส่งกลับไปยังหน่วยงาน หรือบุคคลที่ต้องการสารนิเทศดังกล่าวทางโทรสาร จะเป็นวิธีการที่ทำให้เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขได้รับสารนิเทศเรื่อง โรคเอดส์ตามที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว

หลังจากการจัดตั้งฐานข้อมูลเรื่อง โรคเอดส์แล้ว ขั้นตอนต่อมาคือการทำงานในการจัดตั้งศูนย์สารนิเทศเรื่อง โรคเอดส์ เมื่อมีความพร้อมในเรื่องของงบประมาณ และบุคลากร โดยรวบรวมสารนิเทศเรื่อง โรคเอดส์จากแหล่งสารนิเทศทุกแหล่ง นำมาจัดเก็บโดยมีระบบการจัดเก็บที่แยกเป็นหัวเรื่อง โดยเฉพาะ มีผู้เชี่ยวชาญให้บริการให้คำปรึกษาปัญหาเรื่อง โรคเอดส์ มีฐานข้อมูลทางการแพทย์และสาธารณสุข ตลอดจนมีวัสดุทัศนวัสดุ อุปกรณ์เรื่อง โรคเอดส์บริการ

2. ข้อเสนอแนะต่อบรรณารักษ์

จากผลการวิจัยพบว่าเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขทั้งในระดับบริหาร และระดับปฏิบัติงานร้อยละ 86.42 ใช้ห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศในหน่วยงานของตนแสวงหาสารนิเทศเรื่อง โรคเอดส์มากกว่าแหล่งอื่น ๆ สิ่งพิมพ์ที่เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขทั้ง 2 ระดับใช้มากที่สุดคือนิตยสาร วารสาร จุลสาร เอกสารทางวิชาการ ดังนั้นบรรณารักษ์จึงจำเป็นต้องจัดหาสารนิเทศ

ที่เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขใช้ในปริมาณที่มาก เช่น การเพิ่มการบอกรับวารสารทางการแพทย์ และการสาธารณสุขที่พิจารณาแล้วว่ามีคุณค่า และมีงานเขียน หรือบทความเรื่องโรคเอดส์ โดยให้มีหลายชื่อเรื่องเท่าที่สามารถจัดหาได้ ในส่วนของเอกสารทางวิชาการ ที่ไม่มีจำหน่าย บรรณารักษ์ต้องขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานต่าง ๆ โดยขอร้องว่าเมื่อมีผู้ที่ผลิตเอกสารทางวิชาการเรื่องโรคเอดส์ หรือได้เข้าร่วมการประชุม อบรม สัมมนา จากต่างประเทศ ขอให้ส่งเอกสารมายังห้องสมุด หรือแจ้งให้ทางห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศทราบ เพื่อขอถ่ายสำเนาไว้ให้บริการต่อไป

หลังจากนั้นแล้วบรรณารักษ์ต้องนำสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ที่ได้มาเก็บรวบรวม โดยมีหัวเรื่องเฉพาะเกี่ยวกับโรคเอดส์ บรรณารักษ์ต้องจัดทำรายชื่อนี้พิมพ์ใหม่แจ้งให้เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขทราบ เพราะจากผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขใช้รายการหนังสือใหม่ในการเข้าถึงสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์มากที่สุด รวมทั้งการจัดทำคู่มือช่วยค้น และสารระสังเขปบริการ จะช่วยให้เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขแสวงหาสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ได้อย่างรวดเร็วตรงตามความต้องการ ได้มากที่สุด

แนวทางสำหรับการทำวิจัยในอนาคต

1. ควรมีการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์สารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ของเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข
2. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารนิเทศเรื่องโรคเอดส์ เพื่อนำมาใช้บริการในห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศ ของบรรณารักษ์สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย